EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

14. aprill 2005 *

Kohtuasjas C-157/03,

mille esemeks on 7. aprillil 2003 EÜ artikli 226 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: C. O'Reilly ja L. Escobar Guerrero, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Hispaania Kuningriik, esindaja: N. Díaz Abad, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud C. Gulmann, J. Makarczyk (ettekandja), P. Kūris ja J. Klučka,

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 9. novembri 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiga Euroopa Kohtul tuvastada, et kehtestades vastuolus nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta direktiivi 68/360/EMÜ liikmesriikide töötajate ja nende perekondade liikumis- ja elamispiirangute kaotamise kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 13; ELT eriväljaanne 05/01, lk 27), nõukogu 21. mai 1973. aasta direktiivi 73/148/EMÜ liikmesriikide kodanikele seoses asutamise ja teenuste osutamisega seatavate liikumis- ja elamispiirangute kaotamise kohta ühenduse piires (EÜT L 172, lk 14; ELT eriväljaanne 05/01, lk 167) ja nõukogu 28. juuni 1990. aasta direktiivi 90/365/EMÜ kutsetegevuse lõpetanud

töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate elamisõiguse kohta (EÜT L 180, lk 28; ELT eriväljaanne 20/01, lk 5) sätetega kohustuse kolmanda riigi kodanikule, kes on isikute vaba liikumise õigust kasutanud ühenduse kodaniku pereliige, hankida elamisloa väljastamiseks viisa, ja jättes vastolus nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiivi 64/221/EMÜ välisriigi kodanike liikumise ja elukohaga seonduvate avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu seisukohalt õigustatud erimeetmete kooskõlastamise kohta (EÜT 1964, 56, lk 850; ELT eriväljaanne 05/01, lk 11) sätetega elamisloa võimalikult kiiresti ja hiljemalt kuue kuu jooksul alates loataotluse esitamise kuupäevast andmata, on Hispaania Kuningriik rikkunud EÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

Sisenemist ja elamist puudutavad sätted

2 Direktiivi 68/360 artikkel 1 näeb ette nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15) kohaldamisalasse kuuluvate liikmesriikide kodanike ja nende pereliikmete liikumis- ja elamispiirangute kaotamise.

3 Direktiivi 73/148 artikkel 1 sätestab, et liikumis- ja elamispiirangud kaotatakse eelkõige liikmesriigi kodanike osas, kes elavad teises liikmesriigis või soovivad teise liikmesriiki elama asuda, et tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana või osutada selles riigis teenuseid, samuti nende abikaasade suhtes sõltumata nende kodakondsusest.

4 Direktiivi 90/365 artikli 1 kohaselt annavad liikmesriigid õiguse riigis elamiseks liikmesriikide kodanikele, kes on lõpetanud tegevuse töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana, ning nende lõikes 2 määratletud pereliikmetele tingimusel, et nad saavad invaliidsus-, ennetähtaegset vanadus- või vanaduspensioni või tööõnnetus- või kutsehaiguspensioni, mis on piisav selleks, et mitte koormata elamisperioodi vältel vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalkindlustussüsteemi, ning tingimusel, et neil on vastuvõtvas liikmesriigis kõiki riske hõlmav ravikindlustus.

5 Direktiivi 68/360 artiklid 3 ja 4 sätestavad:

„*Artikkel 3*

1. Liikmesriigid lubavad artiklis 1 nimetatud isikutel oma territooriumile siseneda lihtsalt kehtiva isikutunnistuse või passi esitamisel.

2. Sissesõiduviisat ega muid samaväärseid dokumente ei või nõuda; see ei kehti pereliikmete suhtes, kes ei ole ühegi liikmesriigi kodanikud. Liikmesriigid tagavad sellistele isikutele kõik võimalused vajalike viisade saamiseks.

Artikkel 4

1. Liikmesriigid annavad õiguse oma territooriumil elamiseks artiklis 1 nimetatud isikutele, kes esitavad lõikes 3 loetletud dokumendid.

2. Elamisõiguse tõendamiseks väljastatakse dokument nimega „EMÜ liikmesriigi kodaniku elamisluba". Kõnealuses dokumendis tuleb mainida, et see on väljastatud vastavalt määrusele (EMÜ) nr 1612/68 ja meetmetele, mis liikmesriigid on võtnud käesoleva direktiivi rakendamiseks. Mainitud tekst on esitatud käesoleva direktiivi lisas.

3. EMÜ liikmesriigi kodaniku elamisloa väljastamiseks võivad liikmesriigid nõuda ainult järgmiste dokumentide esitamist:

[...]

— töötaja pereliikmetelt:

c) dokument, mille alusel nad nende territooriumile sisenesid;

d) päritoluriigi või riigi, kust nad tulid, pädevate asutuste väljastatud dokument, mis tõendab nende sugulussidemeid;

e) määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 10 lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhtudel päritoluriigi või riigi, kust nad tulid, pädevate asutuste väljastatud dokument, mis tõendab, et nad on töötaja ülalpeetavad või et nad elavad kõnealuses riigis tema juures.

4. Pereliikmele, kes ei ole ühegi liikmesriigi kodanik, väljastatakse elamisõigust tõendav dokument, mis kehtib võrdselt töötajale, kelle ülalpeetav ta on, väljastatud dokumendiga."

6 Direktiivi 73/148 artiklid 3 ja 6 sätestavad:

„*Artikkel 3*

1. Liikmesriigid lubavad artiklis 1 nimetatud isikutel oma territooriumile siseneda kehtiva isikutunnistuse või passi esitamisel.

2. Isikutelt, välja arvatud pereliikmetelt, kellel ei ole ühegi liikmesriigi kodakondsust, ei või nõuda sissesõiduviisat ega esitada neile muid samaväärseid nõudeid. Liikmesriigid tagavad sellistele isikutele kõik võimalused vajalike viisade saamiseks.

[...]

Artikkel 6

Liikmesriik võib isikult, kes taotleb elamisluba või riigi territooriumil viibimise õigust, nõuda üksnes järgmisi dokumente:

a) isikutunnistus või pass, mille alusel ta on liikmesriigi territooriumile sisenenud;

b) tõendus selle kohta, et isik kuulub ühte artiklites 1 ja 4 nimetatud isikute kategooriatest."

7 Direktiivi 90/365 artikli 2 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Elamisõiguse kasutamise tõendamiseks väljastatakse dokument „EMÜ liikmesriigi kodaniku elamisluba", mille kehtivusaeg võib piirduda viie aastaga, kusjuures seda saab pikendada. Kui liikmesriigid peavad vajalikuks, võivad nad nõuda, et elamisluba tuleb pärast kaht esimest elamisaastat uuendada. Kui pereliikmel ei ole liikmesriigi kodakondsust, antakse talle teises liikmesriigis elamise õiguse kohta sama kehtivusajaga tõend kui teda ülal pidavale kodanikule.

Elamisloa või tõendi väljaandmiseks võib liikmesriik nõuda üksnes seda, et taotleja esitaks kehtiva isikutunnistuse või passi ning tõendaks, et ta vastab artiklis 1 sätestatud tingimustele.

2. Käesoleva direktiivi subjektide suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* direktiivi 68/360/EMÜ artikleid 2 ja 3, artikli 6 lõike 1 punkti a, artikli 6 lõiget 2 ning artiklit 9.

[...]".

8 Direktiivi 64/221 artikli 5 lõige 1 sätestab:

„Otsus esmase elamisloa väljastamise või selle väljastamisest keeldumise kohta tehakse võimalikult kiiresti ja hiljemalt kuue kuu jooksul alates loataotluse esitamise kuupäevast.

Asjaomasel isikul lubatakse ajutiselt jääda riigi territooriumile, kuni tehakse otsus elamisloa väljastamise või selle väljastamisest keeldumise kohta."

Viisat puudutavad sätted

9 Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määruse (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (EÜT L 81, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 65), artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas määruses tähendab „viisa" liikmesriigi luba või otsust, mis on vajalik, et:

— siseneda kõnealusesse liikmesriiki või mitmesse liikmesriiki selleks et viibida seal kokku mitte rohkem kui kolm kuud,

— siseneda selleks, et läbida kõnealuse liikmesriigi või mitme liikmesriigi territooriumi, välja arvatud lennujaamatransiidid."

Siseriiklikud õigusnormid

10 26. juuni 1992. aasta kuninga dekreedi nr 766/1992 Euroopa ühenduste liikmesriikide kodanike Hispaaniasse sisenemise ja Hispaanias elamise kohta (Real Decreto 766/1992, de 26 junio 1992, sobre entrada y permanencia en España de nacionales de Estatos miembros de las Comunidades Europeas, *BOE* nr 156, 30.6.1992, lk 22275), mida on muudetud 5. mai 1995. aasta kuninga dekreediga nr 737/95 (*BOE* nr 133, 5.6.1995, lk 16547) ja 14. novembri 1997. aasta kuninga dekreediga nr 1710/1997 (*BOE* nr 274, 15.11.1997, lk 33549), artikli 10 lõige 3 sätestab:

„Kui huvitatud isikud on eelnevates punktides sätestatud isikute pereliikmed, on nad artiklis 2 sätestatud juhul kohustatud esitama pädevatele ametiasutustele dokumendid, mis tõendavad:

a) nende sugulussidet;

b) et nad on sugulussidemes oleva kodaniku ülalpeetavad, juhul kui see tingimus on nõutav;

c) kui tegemist on lõike 1 punktides e, f ja g nimetatud elanike pereliikmetega, et selles sättes mainitud materiaalsed vahendid ja tervisekindlustus on vastavalt sätestatud õigusnormidele nii asjaomasele isikule kui ka tema pereliikmetele piisavad;

d) pereliikmed, kes ei ole mõne Euroopa ühenduste liikmesriigi kodanikud, peavad lisaks eespool nimetatud dokumentidele esitama passi kinnitatud viisa, mille esitamisest võidakse nad vabastada üksnes erandjuhul."

11 Real Decreto 155/1996, de 2 de febrero 1996, por el que se aprueba el reglamento de ejecución de la Ley Orgánica 7/1985 (2. veebruari 1996. aasta kuninga dekreet nr 155/1996 seaduse 7/1985 rakendusmääruse kinnitamise kohta, *BOE* nr 47, 23.2.1996, lk 6949) artiklid 23 ja 28 sätestavad:

„Artikkel 23: Viisad: Liigid

[...]

2. Viisad perekonna taasühendamise eesmärgil võidakse pärast pädeva ametiasutuse pooldavat aruannet anda välismaalastele, kes on mõnes käesoleva rakendusmääruse artiklis 54 loetletud olukorras ja kes taotlevad viisat Hispaanias elava pereliikmega

taasühinemiseks. See aruanne on sunduslik osas, mis puudutab tingimusi, mida taotluse esitajal vastavalt käesoleva määruse artikli 28 lõikele 1 täita tuleb.

[...]

6. Viisasid mittetulunduslikuks tegevuseks võib väljastada pensionäridest välismaalastele, kellele makstakse vanaduspensioni või elatist, või tööealistele välismaalastele, kes ei tegutse Hispaanias alal, mis nõuab tööluba, või kes on tööloa hankimisest vabastatud.

[...]

Artikkel 28: Viisa jaoks nõutavad spetsiifilised dokumendid

1. Perekonna taasühendamiseks viisa taotlemisel peab Hispaanias elav ühendatava pere liige enne taotluse esitamist taotlema elukohajärgse provintsi ametiasutuselt aruannet, mis kinnitab, et käesoleva määruse artikli 56 lõigetes 5 ja 7 sätestatud tingimused on täidetud ja et tal on kord juba uuendatud elamisluba. Käesoleva määruse artikli 54 lõikes 2 sätestatud ühte kategooriasse kuuluv pereliige peab koos viisataotlusega esitama koopia eelviidatud ametiasutuse poolt registreeritud aruandetaotlusest ning dokumendid, mis kinnitavad sugulussidet ja vajaduse korral õiguslikku ja majanduslikku sõltuvust.

[...]

6. Viisa mittetulunduslikuks tegevuseks puhul peab välisriigi kodanik esitama dokumendid, mis kinnitavad, et tal on äraelamiseks piisavalt vahendeid või et ta saab perioodilisi, piisavaid ja tema ning tema ülalpeetavate pereliikmete vajadustele vastavaid tulusid. Vahendid äraelamiseks või perioodilised tulud peavad olema piisavad katmaks nii taotleja kui tema ülapeetavate pereliikmete elukoha-, ülalpidamis- ja tervishoiukulud.

Asjaolud ja kohtueelne menetlus

12 Käesolev liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlus sai alguse kahest kaebusest, mille esitasid komisjonile ühenduse kodanikud, kes kasutasid neile EÜ asutamislepinguga laienevat isikute vaba liikumise õigust, ja kelle abikaasadele keelduti Hispaanias elamisloa väljastamisest põhjendusel, et nad oleks kõigepealt pidanud taotlema oma elukohajärgses Hispaania saatkonnas viisat. Kaebustes esitatud asjaolud leidsid aset vastavalt aastal 1998 Weberi asjas ja aastal 1999 Rotte Ventura asjas.

13 26. aprillil 1999 saatis komisjon antud küsimuses kirja Hispaania ametivõimudele, kes vastasid 5. juulil 1999, kinnitades, et elamisloa andmise hilisemaks menetlemiseks on vajalik viisa.

14 Vastavalt EÜ artikli 226 esimeses lõigus ettenähtud menetlusele, esitas komisjon, olles andnud Hispaania Kuningriigile võimaluse esitada oma seisukoht, 3. aprilli 2002. aasta kirjaga sellele liikmesriigile põhjendatud arvamuse, kutsudes üles võtma kahe kuu jooksul alates arvamusest teadasaamisest vajalikke meetmeid, täitmaks direktiividest 68/360, 73/148, 90/365 ja 64/221 tulenevaid kohustusi. Kuna komisjon ei jäänud Hispaania võimude vastusega rahule, otsustas ta esitada käesoleva hagi.

Hagi

Esimene väide, mis tuleneb Hispaania õigusnormide vastuolust direktiividega 68/360, 73/148 ja 90/365 osas, mis puudutab isikute vaba liikumise õigust kasutanud ühenduse kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliikmele Hispaanias elamisloa väljastamise tingimusi

Poolte argumendid

15 Esimese väitega heidab komisjon Hispaania Kuningriigile ette direktiivide 68/360, 73/148 ja 90/365 sätete rikkumist, kehtestades ühenduse kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliikmele elamisloa väljastamise eelduseks kohustuse hankida viisa.

16 Meenutades, et asutamisleping ja ühenduse teisene õigus tagavad ühenduse kodanikele vaba liikumise õiguse, leiab komisjon, et ühenduse õigusest tulenevad õigused laienevad ka nende kodanike teatud pereliikmetele, sõltumata nende kodakondsusest.

17 Nende pereliikmete suhtes kehtestatud kohustus hankida elamisloa saamiseks viisa ei kujuta endast mitte üksnes ühenduse õigusnormidega neile antud õiguste piiramist, vaid samuti ühenduse kodanike vaba liikumise õiguse kaudset kitsendamist.

18 Komisjon tõdeb, et isegi kui liikmesriigid võivad kolmanda riigi kodanikult nõuda sissesõiduviisat, peab selle hankimine ühenduse kodaniku pereliikmele olema lihtsustatud, kusjuures viisa väljastamine ei tohi nende isikute suhtes kaasa tuua liikmesriigi territooriumile sisenemisele eelnevat sisserändemenetlust.

19 Komisjon on seisukohal, et ainus eelnev tingimus, mille täitmist võivad liikmesriigid ühenduse õiguse subjektidelt nende territooriumile sisenemise õiguse raames nõuda, on direktiivide 68/360 ja 73/148 artiklis 3 loetletud dokumentide esitamine. Komisjon täpsustab, et sissesõiduviisa, mida liikmesriigid võivad oma territooriumile sisenemiseks nõuda, on mõiste, mida tuleb eranditult tõlgendada kolmekuulise kehtivusajaga lühiajalise viisana.

20 Seega peab ühenduse kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliige vastavalt direktiivi 90/365 artiklile 2 ja direktiivi 73/148 artiklile 6 tõendama üksnes elamisloa väljastamisel, et ta täidab ühenduse õigusnormidega kehtestatud tingimusi.

21 Komisjon väidab, et sellest tulenevalt on sellise korra kehtestamine, mis nõuab kolmanda riigi kodanikult sisserändemenetluse läbimist selleks, et saada elamisluba, mille väljastamine põhineb peamiselt ühenduse kodaniku pereliikme staatuse tõendamisel, vastuolus nii ühenduse materiaalõiguse kui ka kohtupraktikaga (25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-459/99: MRAX, EKL 2002, lk I-6591).

22 Hispaania valitsus märgib, et vastavalt direktiivide 68/360 ja 73/148 artikli 3 lõikele 2, kui ühenduse kodanik liigub ühenduse piires ja kasutab talle

asutamislepingu ja direktiividega tagatud õigusi, võivad liikmesriigid tema pereliikmelt, kellel ei ole ühegi liikmesriigi kodakondsust, nõuda sissesõiduviisat või esitada muid samaväärseid nõudeid.

23 Mainitud valitsus leiab, et vastavalt direktiivi 68/360 artikli 4 lõikele 3 ja direktiivi 73/148 artikli 6 punktile a võivad liikmesriigid nõuda dokumentide esitamist, mille alusel huvitatud isik riigi territooriumile sisenes.

24 Rõhutades sissesõiduviisa ja viisa vahelist erinevust, väidab Hispaania valitsus, et määrus nr 539/2001 puudutab üksnes lühiajalise kehtivusajaga viisasid.

25 Lõpuks märgib Hispaania valitsus, et ühenduse tasemel ei ole ühtlustatud kolmanda riigi kodanikele viisa väljastamine. Kuna nõukogu ei ole EÜ artikli 63 esimese lõigu punkti 3 alapunkti a ja b kohaldamisalasse jäävat sisserändepoliitikat käsitlevaid meetmeid võtnud, on selles valdkonnas säilinud liikmesriikide pädevus.

Euroopa Kohtu hinnang

26 Esiteks tuleb meenutada, et ühenduse seadusandja on tunnustanud liikmesriikide kodanike pereelu kaitse tagamise olulisust selleks, et kõrvaldada takistused asutamislepinguga garanteeritud põhivabaduste teostamisel (11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-60/00: Carpenter, EKL 2002, lk I-6279, punkt 38 ja eespool viidatud kohtuotsus MRAX, punkt 53).

27 Seda silmas pidades laiendab direktiivide 68/360, 73/148 ja 90/365 artikkel 1 liikmesriikide territooriumile sisenemist ja seal elamist puudutava ühenduse õiguse kohaldamist nendes sätetes nimetatud liikmesriikide kodanike abikaasadele sõltumata nende kodakondsusest.

28 Liikmesriigi kodaniku kolmanda riigi kodanikust abikaasale antud õigus siseneda liikmesriigi territooriumile tuleneb üksnes perekondlikust sidemest. Seega ei tule liikmesriigi kodaniku kolmanda riigi kodanikust abikaasale elamisloa andmist käsitleda õigusi loova aktina, vaid liikmesriigi aktina, mille eesmärk on tõendada kolmanda riigi kodaniku staatust ühenduse õigusnormide suhtes (vaata eespool viidatud kohtuotsus MRAX, punkt 74).

29 Mis puutub elamisloa saamise menetlusse, on oluline märkida, et tingimused, mille täitmist liikmesriik selle loa väljastamise eeldusena võib nõuda, on sätestatud direktiivi 68/360 artikli 4 lõike 3 punktides c, d ja e, direktiivi 73/148 artiklis 6 ning direktiivi 90/365 artiklis 2.

30 Nimetatud tingimused on kitsendava iseloomuga (vaata selle kohta 8. aprilli 1976. aasta otsus kohtuasjas 48/75: Royer, EKL 1976, lk 497, punkt 37; 5. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-363/89: Roux, EKL 1991, lk I-273, punktid 14 ja 15, samuti 5. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-376/89: Giagounidis, EKL 1991, lk I-1069, punkt 21).

31 Tuleb rõhutada, et vastavalt direktiivide 68/360 ja 73/148 artikli 3 lõikele 1 lubavad liikmesriigid oma territooriumile liikmesriikide kodanikke ja nimetatud direktiivides toodud pereliikmeid üksnes kehtiva isikutunnistuse või passi esitamisel.

32 Vaatamata sellele võivad liikmesriigid nende samade direktiivide artikli 3 lõike 2 kohaselt, kui liikmesriigi kodanik liigub ühenduse siseselt teise liikmesriiki eesmärgiga kasutada talle asutamislepinguga ja nimetatud direktiividega antud õigusi, nõuda tema pereliikmelt, kes ei ole ühegi liikmesriigi kodanik, sissesõiduviisat või esitada muid samaväärseid nõudmisi. Nimekiri kolmandatest riikidest, mille kodanikel peab liikmesriikide välispiiri ületamisel olema viisa, on kinnitatud nõukogu 25. septembri 1995. aasta määrusega (EÜ) nr 2317/95, millega määratakse kindlaks kolmandad riigid, mille kodanikel peab liikmesriikide välispiiride ületamisel olema viisa (EÜT L 234, lk 1), mis asendati nõukogu 12. märtsi 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 574/1999 (EÜT L 72, lk 2; ELT eriväljaanne 19/01, lk 121), mis omakorda asendati määrusega nr 539/2001 (eespool viidatud kohtuotsus MRAX, punkt 56).

33 Sellest hoolimata peavad liikmesriigid tagama pereliikmele, kes ei ole ühegi liikmesriigi kodanik, kõik võimalused vajalike viisade saamiseks. Selles osas on Euroopa Kohus juba leidnud, et direktiivide 68/360 ja 73/148 sätete täieliku mõju saavutamiseks peab viisa väljastamine toimuma võimalikult kiiresti ja võimaluse korral riigi territooriumile sisenemise kohas (eespool viidatud kohtuotsus MRAX, punkt 60).

34 Määruse nr 539/2001 artikkel 2 määratleb viisa kui liikmesriigi loa, mis on vajalik, sisenemaks liikmesriiki selleks, et viibida seal kokku mitte rohkem kui kolm kuud.

35 Elamisloa saamist puudutavate Hispaania õigusnormide kohaselt peab liikmesriigi kodakondsust mitte omav liikmesriigi kodaniku pereliige esitama muu hulgas perekonna taasühendamiseks passi kinnitatud viisa.

36 Seega peab nimetatud pereliige enne Hispaania territooriumile sisenemist täitma elamist puudutavad formaalsused võimalusega, et elamisloa väljastamisest keeldutakse.

37 Lisaks sellele ei esine direktiividega 68/360, 73/148 ja 90/365 sätestatud ühenduse kodaniku pereliikmele elamisloa väljastamist reguleerivate tingimuste hulgas sellist liiki viisat, nagu nõuavad Hispaania õigusnormid (vaata selle kohta eespool viidatud kohtuotsus MRAX, punkt 56).

38 Järelikult kujutab Hispaania õigusnormidega ette nähtud elamisloa saamiseks vajaliku viisa hankimise nõue ning sellest tulenevalt ühenduse kodaniku kolmanda riigi kodanikust pereliikmele elamisloa andmisest keeldumine põhjendusel, et ta oleks eelnevalt pidanud oma viimase elukoha järgses Hispaania saatkonnas taotlema viisat, endast meedet, mis on vastuolus direktiivide 68/360, 73/148 ja 90/365 sätetega.

39 Eeltoodust johtub, et komisjoni tõstatatud esimene väide on põhjendatud.

Teine väide, mis tuleneb direktiivi 64/221 rikkumisest

Poolte argumendid

40 Oma teise väitega leiab komisjon, et vastavalt ühenduse elamislubade väljastamise korra üldisele olemusele ja eelkõige direktiivi 64/221 artiklile 5 peab liikmesriik

tegema elamisloa andmise otsuse võimalikult kiiresti ja hiljemalt kuue kuu jooksul alates loataotluse esitamise kuupäevast.

41 Tunnistades Hispaania õigusnormide vastavust direktiivile 64/221 osas, mis puudutab elamisloa väljastamiseks ette nähtud tähtaegu, heidab komisjon Hispaania Kuningriigile ette mainitud direktiivi artiklis 5 kinnitatud tähtajast mitte kinni pidamist Rotte Ventura puhul, kes sai oma elamisloa kätte alles pärast kümnekuulist menetlust.

42 Hispaania võimud leiavad, et komisjon ei saa üksikjuhtumi alusel Hispaania Kuningriigile esitada vastuväidet selle kohta, et ühenduse õigusnorme ei ole üldiselt järgitud, seda enam, et huvitatud isik võis elamisloa väljastamist oodates elada selle liikmesriigi territooriumil.

Euroopa Kohtu hinnang

43 Esiteks on tarvis meenutada, et direktiivist tulenev liikmesriikide kohustus saavutada selles sätestatud tulemus, samuti aga EÜ artiklist 10 johtuv kohustus võtta kõik vajalikud üld- või erimeetmed, et tagada nende kohustuste täitmine, kehtivad kõigi liikmesriikide ametiasutuste suhtes (8. oktoobri 1987. aasta otsus kohtuasjas 80/86: Kolpinghuis Nijmegen, EKL 1987, lk 3969, punkt 12).

44 Kohus on juba leidnud, et komisjon võib kohtult paluda tuvastada liikmesriigi kohustuse rikkumist, mis seisnes konkreetsel juhul direktiiviga ette nähtud tulemuse mittesaavutamises (10. aprilli 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-20/01 ja C-28/01: komisjon *v.* Saksamaa, EKL 2003, lk I-3609, punkt 30).

45 Tuleb rõhutada, et direktiivi 64/221 artikli 5 lõike 1 kohaselt peab liikmesriik tegema otsuse elamisloa väljastamise kohta võimalikult kiiresti ja hiljemalt kuue kuu jooksul alates loataotluse esitamise kuupäevast.

46 Käesolevas asjas on selge, et Rotte Ventura, kolmanda riigi kodanik ja isikute vaba liikumise õigust teostanud ühenduse kodaniku abikaasa, sai elamisloa alles pärast kümnekuulist menetlust, mis on vastuolus nimetatud direktiivi nõuetega.

47 Selles suhtes on vähe tähtsust asjaolul, et kaebuse esitaja võis elamisloa andmise või andmisest keeldumise otsust oodates ajutiselt riigi territooriumil elada. Nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktis 63, on küsimus, kas tähtaja ületamine kujutab endast takistust territooriumil viibimisele või tegevusele, asjakohatu.

48 Järelikult on komisjoni teine väide põhjendatud.

49 Eeltoodud kaalutluste kogumit silmas pidades tuleb tõdeda, et:

— jättes direktiivid 68/360, 73/148 ja 90/365 siseriiklikusse õigusesse nõuetekohaselt üle võtmata, täpsemalt, kehtestades kohustuse kolmanda riigi kodanikule,

kes on isikute vaba liikumise õigust kasutanud ühenduse kodaniku pereliige, hankida elamisloa väljastamiseks viisa, ja

— jättes vastuolus direktiivi 64/221 sätetega elamisloa võimalikult kiiresti ja hiljemalt kuue kuu jooksul alates loataotluse esitamise kuupäevast andmata,

on Hispaania Kuningriik rikkunud nimetatud direktiividest tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

50 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Komisjon on kohtukulude hüvitamist Hispaania Kuningriigilt nõudnud ja kuna viimati nimetatu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. — Jättes nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta direktiivi 68/360/EMÜ liikmesriikide töötajate ja nende perekondade liikumis- ja elamispii-

rangute kaotamise kohta ühenduse piires, nõukogu 21. mai 1973. aasta direktiivi 73/148/EMÜ liikmesriikide kodanikele seoses asutamise ja teenuste osutamisega seatavate liikumis- ja elamispiirangute kaotamise kohta ühenduse piires ja nõukogu 28. juuni 1990. aasta direktiivi 90/365/EMÜ kutsetegevuse lõpetanud töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate elamisõiguse kohta siseriiklikusse õigusesse nõuetekohaselt üle võtmata, täpsemalt, kehtestades kohustuse kolmanda riigi kodanikule, kes on isikute vaba liikumise õigust kasutanud ühenduse kodaniku pereliige, kohustuse hankida elamisloa väljastamiseks viisa, ja

— **jättes vastuolus nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiivi 64/221/EMÜ välisriigi kodanike liikumise ja elukohaga seonduvate avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu seisukohalt õigustatud erimeetmete kooskõlastamise kohta sätetega elamisloa võimalikult kiiresti ja hiljemalt kuue kuu jooksul alates loataotluse esitamise kuupäevast andmata,**

on Hispaania Kuningriik rikkunud nimetatud direktiividest tulenevaid kohustusi.

2. **Mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.**

Allkirjad